

Aan de gemeenteraad en het college van
Burgemeester en Wethouders van de gemeente Utrecht

Behandeld door	Gerth Molenaar	Datum	20 januari 2023
Doorkiesnummer	030 – 286 1391	Ons kenmerk	9450835
E-mail	g.molenaar@utrecht.nl	Onderwerp	Rekenkamerbrief Voortgang Plan van aanpak basiseducatie volwassenen
Bijlagen	Geen		

Geachte leden van de raad en het college,

Op 23 november 2022 ontving u de [raadsbrief](#) *Voortgang Plan van aanpak basiseducatie volwassenen*. De gemeente heeft een plan van aanpak opgesteld naar aanleiding van de [raadsbesluiten](#) over ons rapport *Leren om mee te kunnen doen*. Ook is een aantal brieven met de raad gedeeld waarin de voortgang bij dit plan van aanpak wordt geschetst.¹ Daarop hebben wij steeds een reactie gegeven en doen dat ook nu weer.² Wij geven aan op welke onderdelen van voortgang sprake is en waar extra aandacht nodig is.

VERDERE STAPPEN GEZET, IN 2023 MEER INZICHT IN RESULTATEN

Naar aanleiding van het rekenkameronderzoek en de besluitvorming daarover heeft de gemeente verschillende stappen gezet. De gemeente werkt hierbij samen met de betrokken organisaties (aanbieders van educatie van taal, rekenen en digitaal) in de stad. De daadwerkelijke resultaten en effecten op het bereiken van de verschillende doelgroepen zijn daarmee echter nog niet zichtbaar gemaakt. Verwacht wordt dat de resultaten over 2022 in de loop van 2023 bekend zullen worden.

¹ Op 29 september 2021 ontving de raad de [raadsbrief](#) *Voortgang Plan van aanpak rekenkameronderzoek 'Leren om mee te kunnen doen'*. Hierop volgde de [rekenkamerbrief van 16 november 2021](#). Hieraan vooraf gingen een [rekenkamerbrief van 4 maart 2021](#), de [raadsbrief van 20 januari 2021](#) over het plan aanpak in vervolg op het [raadsbesluit van 26 november 2020](#).

² Mede gebaseerd op een informatief ambtelijk gesprek d.d. 10 januari 2023 over de raadsbrief.

De inzet van de gemeente op basiseducatie blijft noodzakelijk met het oog op een inclusieve samenleving waarin iedereen mee kan doen. Uit onze analyse blijkt dat de verdere voortgang vooral nodig is voor:

- het monitoren van het inzicht in de aard en omvang van onderscheiden doelgroepen;
- het formuleren van concrete doelen waarin ook het beoogde maatschappelijk effect is opgenomen, zowel op stedelijk als op wijkniveau;
- het integraal werken binnen de gemeentelijke organisatie en benutten van de mogelijkheden van de Participatiewet;
- de rol van andere Utrechtse werkgevers (naast de gemeente zelf) bij het vergroten van basisvaardigheden van werknemers.

BEOORDELING VOORTGANG

Wij zien dat in de actuele raadsbrief de beslispunten uit het [raadsbesluit van 26 november 2020](#) zijn gevolgd. Dat maakt vergelijken met de voortgang volgens onze eerdere rekenkamerbrief (16 november 2021) goed mogelijk. Om voor de gemeenteraad beter navolgbaar te maken wat de voortgang per beslispunt is, hebben wij onderstaande tabel geactualiseerd. Wij zijn positief over de groen gearceerde onderdelen, bij de oranje cellen hebben wij aandachtspunten en voor de rode cellen is volgens ons nauwelijks of geen voortgang geboekt of is deze nog niet zichtbaar. In de smalle kolom links van onze beoordeling hebben we de kleurarcering van onze vorige rekenkamerbrief toegevoegd.

Beslispunt		Beoordeling voortgang	
1A	Het inzicht in de omvang van de groepen die nog onvoldoende beschikken over de basisvaardigheden te verbeteren.		In 2022 hebben de gemeente en de taalaanbieders data verzameld over de ontwikkeling van de doelgroep in omvang en samenstelling, waar mogelijk ook op wijkniveau. Hierdoor wordt het mogelijk om gericht keuzes te maken en het bereik van de verschillende doelgroepen te vergroten. In het najaar van 2023 zal hierover nader worden gerapporteerd.
1B	Als gemeente, gelet op de hardnekkigheid en complexiteit van het vraagstuk, toe te werken naar een intensievere en minder vrijblijvende aanpak en een sterkere regie te voeren op de vraag naar en het aanbod van basiseducatie.		De gemeente kan doordat er meer inzicht komt in de doelgroep (1A) meer sturen op de aansluiting tussen vraag en aanbod en daarmee haar regierol versterken. In de praktijk van het gemeentelijk handelen en het overleg met de verschillende taalbieders krijgt dit inmiddels steeds meer vorm,

Beslispunt		Beoordeling voortgang
2	Voor de verschillende vormen van basiseducatie concreet geformuleerde doelen op te stellen waarin ook het beoogde maatschappelijk effect is opgenomen.	De gemeente wacht op inzichten uit de Ervaringswijzer voordat zij concrete doelen voor verschillende vormen van basiseducatie gaat formuleren. In een vorige brief zette de rekenkamer vraagtekens bij deze afwachtende houding en vond dat een meer proactieve inzet nodig is. Met de aanwezige kennis kunnen al doelen worden geformuleerd. Inmiddels is er bij sommige aanbieders meer sprake van het formuleren van doelen voor de uitvoering. Het nieuw op te stellen meerjarenprogramma voor basiseducatie volwassenen biedt een goede mogelijkheid om concrete doelen op te stellen waarin ook het maatschappelijk effect is opgenomen.
3A	Met educatieaanbieders duidelijker afspraken te maken over meer eenduidige verantwoordingsinformatie, waaronder informatie over klanttevredenheid en voortijdige uitval.	Met de ontwikkeling van een stedelijke monitor en de Uitbreiding Top Taalhuismodule zijn samen met de partners in de stad goede stappen gezet. Hiermee verbetert de registratie van de taalaanbieders. Ook de voortgang van de deelnemers wordt beter navolgbaar. Dit stroomlijnt de informatievoorziening aan de gemeente en maakt concreter inzichtelijk wat er in het aanbod nodig is. Op de langere termijn komt er vervolgens meer inzicht in de effecten van basiseducatie.
3B	De informatieverschaffing te stroomlijnen, wat kan helpen bij meer inzicht krijgen in effectiviteit.	
4A	In te zetten op een verbreding van het aanbod, en de benutting daarvan, op het terrein van Nederlands als eerste taal (NT1) en van rekenen en vaker meer indirecte, innovatieve methoden toe te passen om Nederlandstalige laaggeletterden (NT1'ers) te bereiken.	De inzet op verbreding van het aanbod van taal en rekenen voor het bereiken van de doelgroep NT1 blijft een hardnekkig vraagstuk. Verschillende pilots zijn eerder al vertraagd of op een andere manier ingevuld, waarbij personeelstekorten een rol speelden. Het gebrek aan personeel speelt ook een belangrijke rol bij het achterblijven van de inzet om NT1'ers via de scholen te bereiken. De mogelijke inzet op het gebied van rekenen is binnen de gemeente, bij aanbieders en bij verschillende werkgevers breder onder de aandacht gebracht.
4B	Als gemeente actiever te sturen op de inzichtelijkheid van het educatieaanbod, zodat samenwerking en doorverwijzing kunnen worden bevorderd.	Het certificeren van de Taalhuizen en de nieuwe inventarisatie van het taalaanbod door de stichting Lezen en Schrijven waren eerder al positieve ontwikkelingen. Voor de in ons rapport geconstateerde knelpunten (namelijk de warme overdracht tussen buurtteams en DigiTaalhuis en de invulling van de wegwijzerfunctie) is ons beeld op dit moment positief, maar blijft aandacht nodig.

Beslispunt		Beoordeling voortgang
5A	Een meer integrale aanpak te ontwikkelen waarin beleidsafdelingen – Maatschappelijke Ontwikkeling, Werk en Inkomen, en Volksgezondheid – tot een gezamenlijke aanpak komen van signalering, doorverwijzing en warme overdracht naar basiseducatie en taalonderwijs.	Binnen de gemeentelijke organisatie wordt door de betrokken organisatieonderdelen structureler met elkaar gesproken en heeft de beoogde aanpak permanente aandacht. Wij zien dat daarin stappen gezet zijn en dat een meer integrale aanpak beter wordt geborgd.
5B	De mogelijkheden te benutten die de Participatiewet biedt. Een intensievere aanpak te ontwikkelen om uitkeringsgerechtigden met taalachterstand te stimuleren naar taallessen te gaan.	De intensievere aanpak richting uitkeringsgerechtigden leidt tot een inventarisatie en training van medewerkers. Dit onderwerp is binnen de gemeentelijke organisatie bij een medewerker van Werk en Inkomen belegd, waarmee het eigenaarschap beter dan voorheen wordt geborgd. Het beeld is dat de voortgang op én van de aanpak richting uitkeringsgerechtigden is verbeterd. Of dit ook daadwerkelijk leidt tot een betere benutting van de mogelijkheden bij de Participatiewet is op dit moment nog niet vast te stellen.
6A	In te zetten op de kansen die de werkvloer biedt en op een veel grotere rol van werkgevers bij het vergroten van taal- en rekenvaardigheid en digitale vaardigheden: daarbij als gemeente in de rol van werkgever ook zelf het goede voorbeeld te geven.	De gemeente Utrecht heeft zich in februari 2022 als werkgever aangesloten bij het Taalakkoord. Daarmee geeft de gemeente zelf het goede voorbeeld met acties richting de werkvloer.
		Stichting Lezen en Schrijven wordt door de gemeente als ambassadeur ingezet. De bredere inzet richting werkgevers krijgt vorm doordat een aantal werkgevers activiteiten op dit terrein ontplooit. Dat neemt niet weg verder gewerkt moet worden aan een bredere en meer concrete deelname en betrokkenheid van werkgevers.
6B	Zet in op de kansen die het onderwijs biedt als vindplaats en realiseer zo een nauwere samenwerking tussen onderwijs, de gemeente en de educatieaanbieders. Met als doel: het vergroten van taal- en rekenvaardigheid en digitale vaardigheden van jongeren.	Op dit vlak zijn binnen het stadsnetwerk stappen gezet om jongeren en/of ouders beter te benaderen in geval van achterblijvende basisvaardigheden. Het onderwijs als vindplaats kan zowel gericht zijn op het bereiken van volwassenen via jongeren (camouflageaanbod) als op jongeren zelf. In het laatste geval betreft het geen aanbod vanuit MO voor basiseducatie volwassenen, maar aanbod vanuit Onderwijs.

Beslispunt		Beoordeling voortgang
7A	Ter bevordering van een gelijk speelveld en toetreding van nieuwe aanbieders beleidsregels op te stellen met criteria voor de beoordeling van subsidieaanvragen en het subsidieregister te verbeteren.	De toegankelijkheid, transparantie en navolgbaarheid van de subsidieverlening is verbeterd door het vaststellen van nadere regels. Ook het nieuwe systeem Easyfunders draagt bij aan het gebruiksgemak bij de behandeling van subsidiedossiers.
7B	Ter vereenvoudiging van de interne controle op subsidies en inkoop bij de gemeente de subsidie- en inkoopdossiers onder te brengen op één centrale plaats.	<p>Het nieuwe systeem Easyfunders is een verbetering van stroomlijning van interne informatie over subsidies.</p> <p>De bestaande praktijk van gescheiden administratieve systemen voor inkoop- en subsidiedossiers is uiteindelijk ongewijzigd gebleven. In het plan van aanpak heeft het college eerder aangegeven zicht te hebben op het geheel en te verkennen hoe het raadplegen van inkoop- en subsidiedossiers in samenhang op hetzelfde beleidsterrein nog eenvoudiger kan.</p>

We hebben in deze brief onze visie op de raadsbrief gegeven en zien de bespreking van de raadsbrief in de commissie Volksgezondheid, Onderwijs, Werk en Economie (VOWE) van 16 februari 2023 met belangstelling tegemoet.

Met vriendelijke groet,

Drs. P.W.D. Venhoeven
Voorzitter Rekenkamer Utrecht

Stadhuisbrug 1 Utrecht
Postbus 16200, 3500CE Utrecht
030-286 13 91 | utrecht.nl/bestuur-en-organisatie/rekenkamer